

भूमीसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना
वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा
हक्क अधिनियम, २०१३ नुसार पाटबंधारे
प्रकल्पाव्यतिरीक्त अन्य प्रकल्पाच्या अनुषंगाने
प्रशासक नियुक्तीबाबत

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग (मदत व पुनर्वसन)

शासन परिपत्रक क्रमांक : आरपीए-२०२४/प्र.क्र. ७१/र-१

मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२.

दिनांक :- १४.०८.२०२४

वाचा:-

१. महसूल व वन विभाग, शासन परिपत्रक-आरपीए-१०१९/सीआर-२३३/र-१, दि.१५.११.१९९१
२. भूमीसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३
३. राज्य पुनर्वसन प्राधिकरण तथा राज्य पुनर्वसन व पुनर्स्थापना संनियंत्रण समिती बैठक दि.२६.०७.२०२३ चे इतिवृत्त

प्रस्तावना:-

भूमीसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ कलम ४३ (१) मध्ये, ज्या भूसंपादनामुळे बाधित व्यक्तींचे अनैच्छिक विस्थापन प्रकरणी राज्य शासनाला प्रशासक नियुक्तीबाबत अधिसूचना निर्गमित करण्याबाबत तरतूद आहे. सदर अधिनियमाच्या कलम १०९ अंतर्गत प्रदान अधिकारानुसार राज्य शासनाने भूमीसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क (महाराष्ट्र) नियम, २०१४, प्रकरण-४, “पुनर्वसन व पुनर्स्थापना योजना” मध्ये भूसंपादनाची प्रारंभिक अधिसूचना निर्गमित झाल्यानंतर करावयाच्या कामाबाबत तरतूद केली आहे.

सद्यस्थितीत राज्यातील पाटबंधारे प्रकल्पाकरीता भूमीसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ च्या कलम ४३ (१) अन्वये प्रशासक नियुक्त करण्याबाबत अधिसूचना या विभागाकडून निर्गमित करण्यात येते. परंतु, अन्य प्रशासकीय विभागाच्या अन्य प्रकल्पाकरीता होणा-या भूसंपादनाला सुद्धा सदर तरतूदी लागू होत असतात. त्यामुळे, राज्यातील केंद्र शासनाच्या अथवा राज्य शासनाच्या अन्य प्रकल्पाच्या अनुषंगाने प्रशासक नियुक्तीची कार्यवाही संबंधित प्रशासकीय विभागाने करण्याबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक :-

भूमीसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ च्या कलम ४३ (१) नुसार ज्या भूसंपादनामुळे बाधित व्यक्तींचे अनैच्छिक विस्थापन (involuntary displacement) प्रकरणी प्रशासक नियुक्ती करणे आवश्यक आहे.

सदर तरतूदी अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी:-

०१. राज्यातील पाटबंधारे प्रकल्पाकरीता होणा-या भूसंपादनामुळे बाधित व्यक्तींचे अनैच्छिक विस्थापन (involuntary displacement) होणा-या प्रकरणी, प्रशासक नियुक्तीची अधिसूचना निर्गमित करण्याची कार्यवाही महसूल व वन (मदत व पुनर्वसन) विभागाकडून शासन मान्यतेने करण्यात यावी.
०२. पाटबंधारे प्रकल्पाव्यतिरिक्त राज्यातील केंद्र शासनाच्या अथवा राज्य शासनाच्या अन्य प्रकल्पाकरीता होणा-या भूसंपादनामुळे बाधित व्यक्तींचे अनैच्छिक विस्थापन (involuntary displacement) होणा-या प्रकरणी, प्रशासक नियुक्तीची अधिसूचना निर्गमित करण्याची कार्यवाही प्रकल्पाशी संबंधित प्रशासकीय विभागामार्फत शासन मान्यतेने करण्यात यावी.
०३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०८१४१५१६०२२०१९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(केदारप्रताप पाटील)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
- ३) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
- ४) मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अ.मु.स., मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मा. उप मुख्यमंत्री (गृह, जलसंपदा, वि.व न्याय) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ६) मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) सर्व मा. मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
- ९) मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
- १०) महालेखापाल-१, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखापरिक्षा), मुंबई.
- ११) महालेखापाल २, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखापरिक्षा), नागपूर.
- १२) सर्व मंत्रालयीन विभागाचे अ.मु.स/प्र.स./सचिव
- १३) सर्व विभागीय आयुक्त.
- १४) सर्व जिल्हाधिकारी.
- १५) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
- १६) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई
- १७) सहसंचालक, लेखा व कोषागारे, कोकण/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/नाशिक/अमरावती
- १८) जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
- १९) निवडनस्ती